

De groote Europeesche Krijg,

van 1914—1917.

(15 April—15 Mei 1917.)

Dit overzicht wordt beheerscht door de aanvallen der Engelschen ter weerszijden van de Scarpe voorwaarts van Atrecht en het groote offensief der Franschen ten N. van de Aisne en in Champagne tusschen het Aisne-Marne-Kanaal en de Suippe. Op het oogenblik, dat ik dit schrijf — 5 Mei — hebben wij reeds den 4^{den} Engelschen aanval en den 2^{den} Franschen aanval gehad.

De aanvallen bij Atrecht hadden plaats: de eerste van 9—13 April, de volgende op 23 en 28 April en 3 Mei; die aan de Aisne en in Champagne: de eerste van 15—21 April en op 30 April.

Zoowel de Engelschen als de Franschen stelden zich ten doel — althans de Duitsche „officiële” berichten beweren dit en voor die opvatting valt veel te zeggen — de linies van den tegenstander te doorbreken. Hebben de geallieerden werkelijk dit oogmerk gehad, dan kan worden vastgesteld, dat die poging tot dusverre is mislukt, dat zij in de Duitsche linies — als altijd verscheidene achter elkaar — zijn blijven steken en elke nieuwe aanval hun minder terreinwinst opleverde bij zware verliezen.

Wij zullen eerst de groote begin-slagen behandelen, daarna de intermitterende voortzetting van deze gevechten en vervolgens trachten bloot te leggen de strategische gedachte, welke aan de gezamenlijke actie der Engelschen en Franschen ten grondslag ligt.

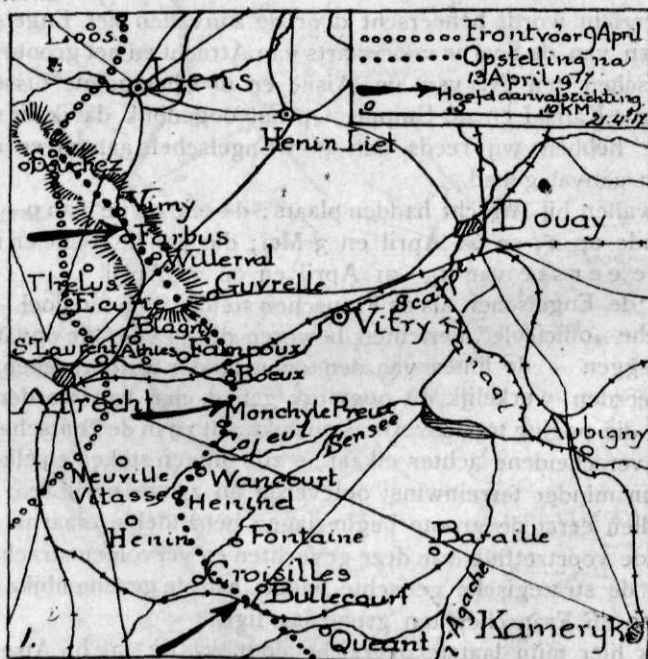
Toen ik hier mijn laatste overzicht sloot, was de slag bij Atrecht — de eerste faze n.l. — reeds zoo goed als afgelopen, doch de resultaten daarvan lieten zich toen nog niet ten volle overzien. De slag aan de Aisne en in Champagne reeds dagen lang door hevig vuur voorbereid, stond op het punt los te barsten. De resultaten daarvan kunnen nu vrij nauwkeurig worden vastgelegd.

DE SLAG BIJ ATRECHT.

Bijbehoorende schets geeft niet alleen een overzicht van het front, zooals dit na 9 April j.l. ten O. van Atrecht ontstond — men vergelijke ook de kleine detailschets op de volgende bladzijde — doch tevens een exposé van de veranderingen, welke daarop gedurende de eerste maanden van 1917 intraden. Onder verwijzing naar de verklaringen op de groote schets, kan ik mij wat dit betreft, ook in verband met mijn vorige overzichten van verdere commentaren ontslagen rekenen.

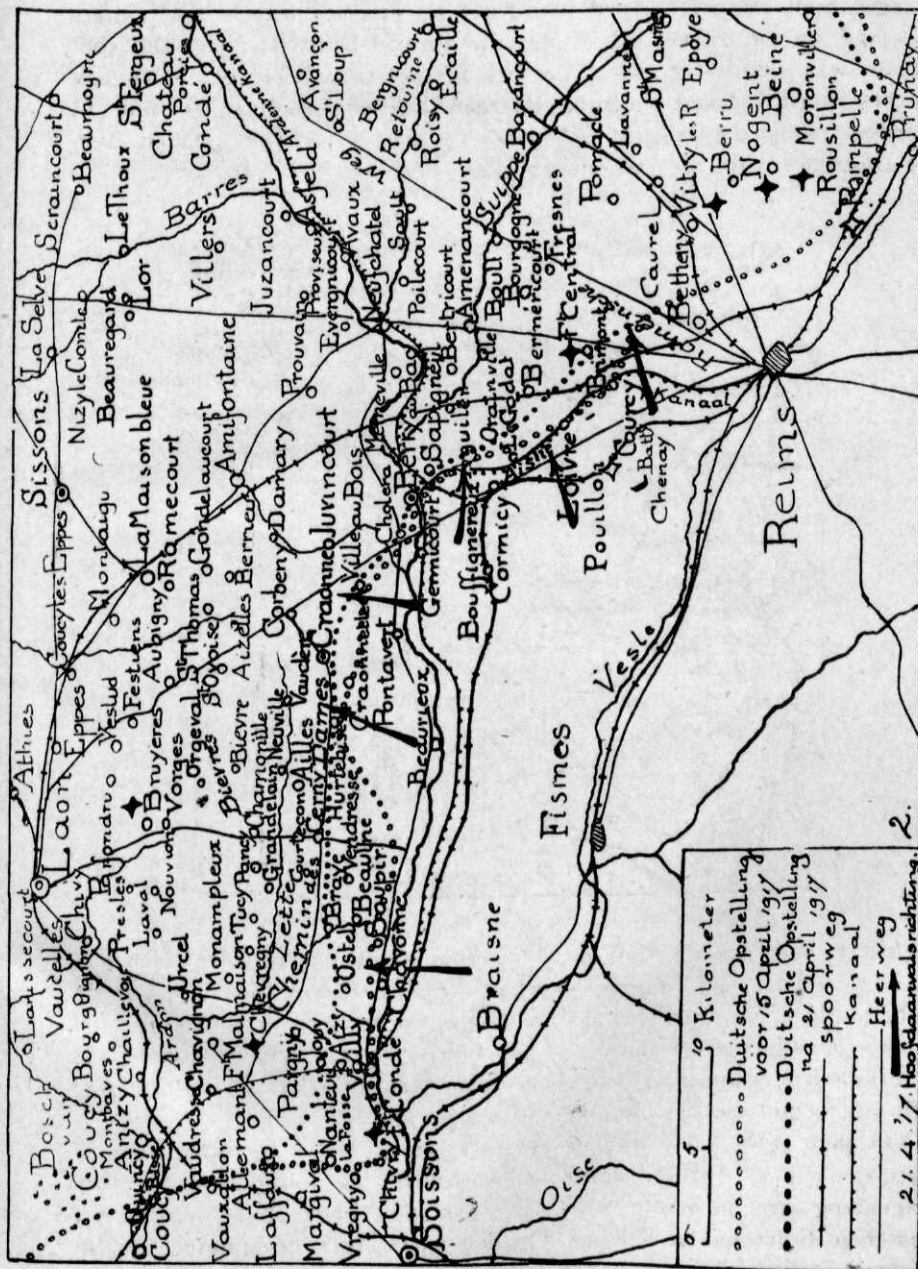
De detailschets raadplegend, ziet men overigens met een oog opslag,

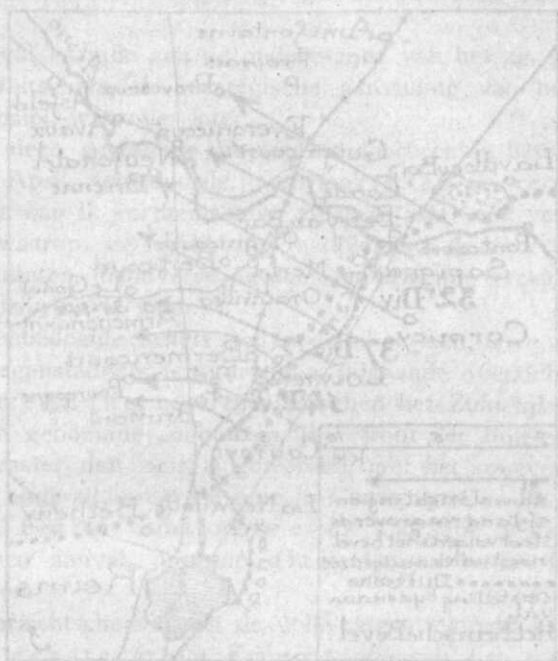
welke de terreinwinst is, die de Engelschen bij hun geweldigen aanval tusschen 9 en 13 April hebben behaald. Toen dit offensief op zijn hoogste punt stond (10 April) werd het als een beslissende slag aangekondigd en dit zoowel van Engelsche als van Duitsche zijde. Die conclusie was voorbarig, want hoewel in tactisch opzicht belangrijk succes werd behaald, ontbrak daaraan het eindresultaat, hetwelk dit oordeel moest bevestigen. Al kwam de klap bij Atrecht geducht aan, de Duitschers zijn nl. noch doorbroken, noch verpletterd.

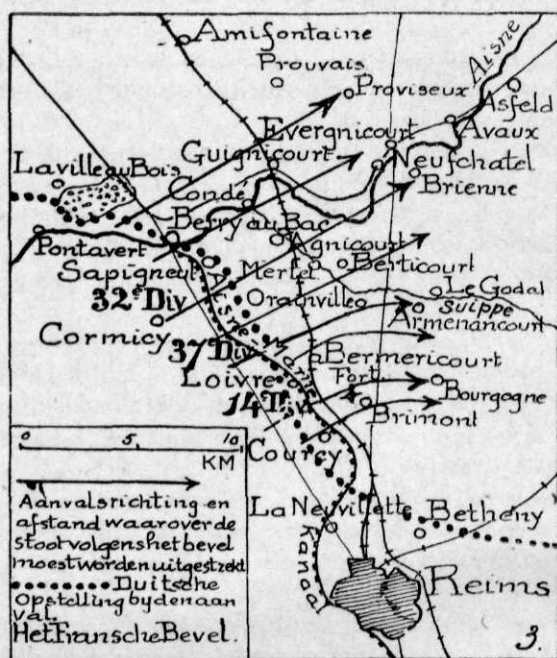

Alleen, wanneer dit het geval ware geweest, had men van een beslissenden slag kunnen spreken. Behalve de resultaten, die op de schets zijn af te lezen, behaalden de Engelschen nog deze: Zij maakten 13000 gevangenen (waaronder 285 officieren) en vermeesterden 186 vuurmonden, waarbij verscheidene zware kanonnen en 250 mitrailleurs. Dit zijn echter slechts bijkomende voordeelen.

Op den 13den April trad de eerste onvermijdelijke gevechtspauze in van den op 9 April te voren aangevangen slag. Inmiddels was reeds dagenlang een geweldig roffelvuur aan den gang op het Aisnefront tusschen Soissons en Rheims. Op den 15den April ontbrandde de „Infanterie veldslag” welke door dit vuur was voorbereid. Het groote Fransche offensief was begonnen, dat, aanvankelijk op een front van 40 KM. ingezet, zich al spoedig uitbreidde tot in Champagne aan het Aisne-Marne Kanaal en ten W. van Rheims tot Moronvillers en het 5 KM.

ten W. daarvan aan de Suippe gelegen Auberive tot een frontbreedte van 60 KM.

Deze aanval vormde aan de andere zijde van het zg. „bewegelijke” front der Duitschers, de strategische aanvulling van het groote Engelsche offensief, waarover later.

Ook wat deze geweldige poging tot doorbreking betreft, welke tot den 21sten April voortduurde, toen ook hier de eerste gevechtspauze intrad, kan ik kortheidshalve volstaan met eene verwijzing naar de schets, waarop, de verklaring raadplegend, de door de Franschen bereikte resultaten, inzonderde de door hen behaalde terreinwinst betreft, gemakkelijk zijn na te gaan.

Is op evenbedoelde schets tot in detail te zien, hoe ver de Franschen hun tegenstanders terugdrongen, bijgaande overzichtskaart toont ons den samenhang, eenerzijds tusschen het Zuidelijk gedeelte van het hiervoor genoemde „onbewegelijke” front der Duitschers, hetwelk intusschen vaster dan ooit is geworden, met het zooeven beschreven aanvalsvak; anderzijds met de linie in Champagne, in de Argonnen en om Verdun. Een en ander moge er toe bijdragen de beteekenis van den Franschen aanval, juist op dit gedeelte van het front beter te doen uitkomen.

Op de overzichtskaart treedt de volle uitgestrektheid van het terrein, waarop het eerste groote Fransche offensief van 1917 plaats had aan den dag.

Behalve een aanmerkelijke terreinwinst, vooral ten N. van de Aisne, viel ook den Franschen een enorm aantal gevangenen, 20.000 man, in handen en vermeesterden zij ruim 100 kanonnen. Daarmede is echter, ook wat dezen slag betreft, alles gezegd. Tot een doorbreking, welke, zooals uit alles blijkt, bepaaldelyk in de bedoeling lag, kwam het niet, terwijl vooral op het vak Berry au Bac—Rheims de gestelde doelen op verre na niet werden bereikt. In het algemeen was het bevel om, het kostte wat het wilde, tot aan en over de Suippe door te dringen, doch men slaagde er slechts in het Aisne-Marne-kanaal enkele KM. in N. O. richting te overschrijden.

Tot hoever dit gelukte is op de detailschets te zien. Welke de eigenlijke opzet van het Fransche aanvalsbevel voor dit vak was, blijkt uit bijgaand schetsje, waarop de uiteinden der pijlen, die de aanvalsrichtingen bepalen, de punten aangeven welke men wilde bereiken. Het behoeft dus geen nader betoog, dat de Franschen vooral hier werden teleurgesteld. Op heel het front waren hun verliezen buitengewoon zwaar, zoodat de terreinwinst duur werd gekocht.

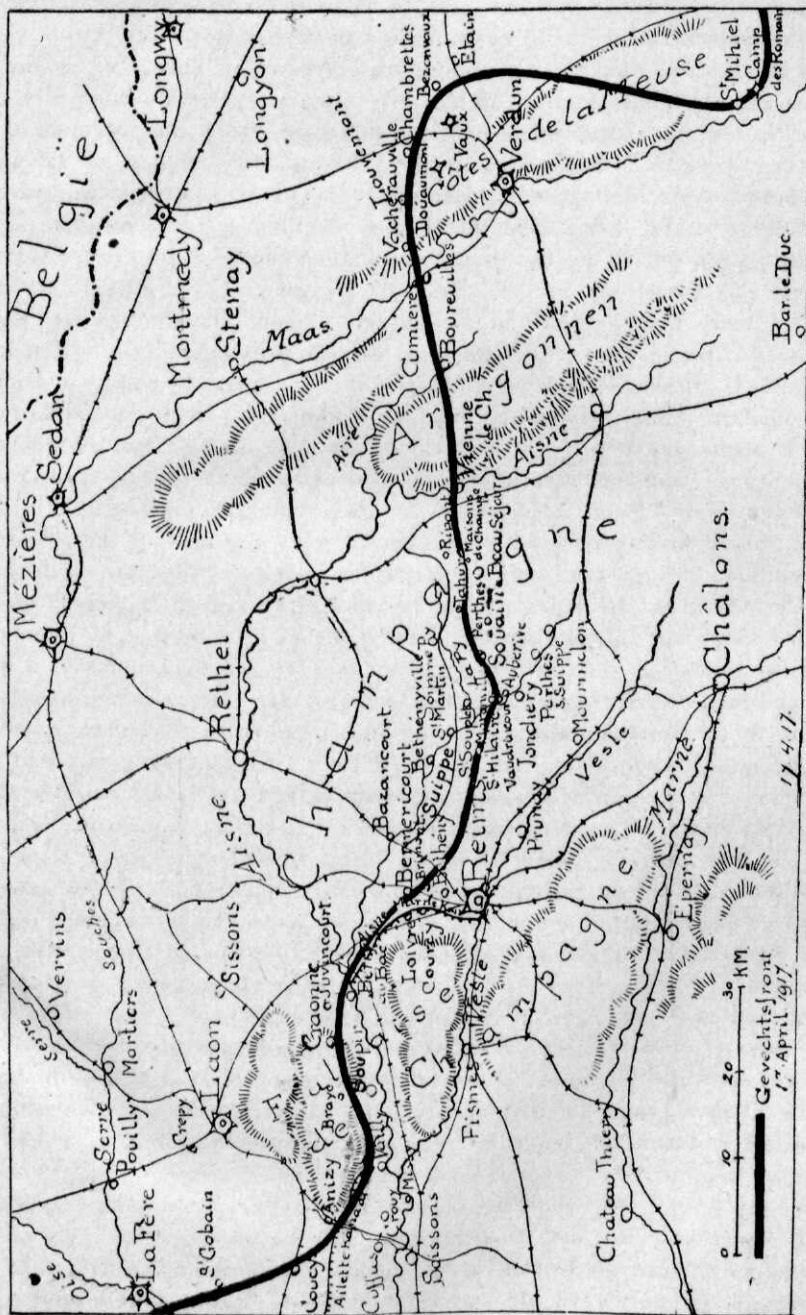
Op den 25sten April toen de tweede slag van Atrecht was geëindigd, welke den 23sten te voren, dus na een gevechtspauze van 10 dagen en onmiddellijk na het luwen van het eerste Fransche offensief met het gewone roffelvuur was begonnen, kon de stand der krijgsverrichtingen aldus worden geteekend.

De slag aan de Aisne van 15 tot 21 April was, inzonderde de daar-

mede door de Franschen beoogde resultaten betreft, duchtig tegengevallen, de hervatting van den slag bij Atrecht op den 23sten April bracht den Engelschen, die in de eerste fase van dien slag (9—15 April) veel succes hadden behaald, nog minder voordeelen dan hun bondgenooten. Zij vermeesterden toch op den 23sten April slechts twee dorpjes vóór hun front: n.l. Gavrelle en Guémappe. Deze slag vertoont dus in zijn tweede fase een belangrijke verzwakking van den aanval als geheel, doch niettemin nog eenigen vooruitgang. De verliezen waren echter geweldig zwaar en dit in tegenstelling met den eersten slag, waarin deze gering en het aantal gevangen genomen Duitschers daarentegen groot was.

Niettemin kondigde Berlijn op den 28sten April alweder een derden slag bij Atrecht aan. „Na roffelvuur, dat bij het aanbreken van den dag begon — aldus het bericht — is op bijna het geheele front van Loos tot Quéant opnieuw „de infanterieslag” ontbrand.” De Engelsche aanval heeft plaats gehad op een breedte van 30 K.M. en ter weerszijden van de Scarpe met de klaarblijkelijke bedoeling naar Douai vooruit te dringen. Ten N. van dit riviertje van Acheville tot Roeux ten Z. daarvan, waar ook verbitterd gevochten werd, vermoedelijk tot Quéant. Resultaat: de Britten drongen Arleux en Oppij binnen en kregen vasten voet in de dorpen Gavrelle en Roeux, die zij blijkbaar op 23 April nog niet geheel en al in hun bezit hadden gekregen. De Duitschers boden nog feller weerstand dan op 23 April; de verliezen der Engelschen waren daardoor veel grooter dan toen, zooals uit hun eigen berichten duidelijk valt op te maken. Kortom — het succes was aanzienlijk minder dan den tweeden keer. „Sinds gisterenochtend — seinde o.a. de bekende oorlogscorrespondent Gibbs uit het Britsche hoofdkwartier — hebben onze troepen héél hard moeten vechten op moeilijk terrein tegen ’s vijands standvastige reserves ten N. en ten Z. van de Scarpe geconcentreerd, welke ons met alle geweld van de Hindenburg-linie wilden afhouden. Vooral de mitrailleurs, welke de verdediger overal in flankerende stellingen in het terrein had genesteld — het terrein is „verpest met mitrailleur-nesten” zeggen de Engelschen — veroorzaakten hun wanhopige verliezen.

Volgens de Engelschen loopt de Hindenburg-linie, zooals men overigens ook op bijgaande schets kan zien (zie de verklaring) van Billy (ten Oosten van Hénin Liétard), Drocourt (zie ook de detailschets), Nevreuil, Biaches, Hamblain, Recourt, Baraille en Bourlon. De Duitschers zeggen: „er is geen Hindenburg-linie, al onze linies zijn Hindenburg-linies.” De hiervoren aangegeven linie loopt juist tegenover en evenwijdig aan het voornaamste Engelsche aanvalsvak Lens — Quéant. Voor de Britten is het zaak vooruit komen naar Douai. In dit verband zij nog eens de aandacht voor de laatste schets gevraagd, waarop héél het „actieve” front der Engelschen tusschen Yperen en St. Quentin staat aangegeven. Verwijzend naar het door mij zwart getinte reeds veroverde gebied, vestig ik de aandacht op de lijn van

hoogst belangrijke spoorwegknooppunten R i j s s e l — D o u a i — K a m e r i j k als naaste strategische doel van het Britsche Opperbevel. Tegenover R i j s s e l ligt de bekende bocht van Armentières, waarin de Engelschen in 1914 erin slaagden tot op betrekkelijk korten afstand, ± 15 K.M., van de stad vooruit te dringen. Aan weerszijden liggen de in hun front terugspringende bochten van Wijtschaete, ten Z. van de beruchte bocht om Yperen en die van La Bassée. Dit is het gebied, waarop destijds Generaal F r e n c h al zijn aanvallen concentreerde bij zijn pogingen om R i j s s e l d a n uit het Noord-Westen, d a n uit het Westen of Zuid-Westen te bereiken — men denke aan de gevechten bij Armentières, Neuve — Chapelle en La Bassée. Doch F r e n c h bereikte zijn doel niet, nu is Generaal D o u g l a s H a i g de man; ook hij beproeft R i j s s e l, het grootste spoorwegcentrum van Frankrijk te nemen, doch langs een omweg, door n.l., uitgaande van het front Lens — Quéant, te pogen Douai te vermeesteren. Dit heeft tevens het voordeel, dat hij aangrijpt daar, waar het Zuidelijk uiteinde van het vaste front in Vlaanderen, Artois Picardië aansluit bij de bewegelijke linie Atrecht — Vaillij en waarvan dus vóór 9 April j.l. Atrecht en Vaillij de scharnierpunten konden worden genoemd. Nu zijn die draaipunten reeds ontworicht, want de Engelschen staan thans ongeveer 10 K.M. ten O. van Atrecht, de Franschen 6 K.M. ten N. van Vaillij en de z.g. bewegelijke linie der Duitschers, de linie van den grooten terugtocht uit de bocht van Noyon, is naar reeds werd opgemerkt muurvast geworden. Hoe konden anders St. Quentin en La Fère voor welker buitenwijken de Engelschen en Franschen nu al weken staan, nog altijd aan hun aanvallen weerstand bieden?

Wanneer de Engelschen Douai (en Kamerijk) hebben, is het hun eenerzijds mogelijk R i j s s e l te overvleugelen door die stad van Douai te isoleeren, zoodat de Duitschers haar moeten ontruimen, willen zij daar niet afgesneden worden, terwijl anderzijds dan door het bezit van R i j s s e l Vlaanderen door hen moet worden ontruimd en daarmede alle gevaar, dat zij n o g e e n s met alle kracht zullen beproeven van R i j s s e l over Armentières recht naar Calais door te stooten en aldus hun operatiën te land met hun duikbootenaanvallen in het Nauw van Calais te doen samengaan, zal bezworen zijn. Want d á á r v a n kan men wel zeker zijn: het oog van v o n H i n d e n b u r g blijft op Calais gericht en wanneer zijn troepen in Noord-Frankrijk, nadat het strategisch e v e n w i c h t zal zijn hersteld, nog eens het vroegere o v e r w i c h t herkrijgen, zal hij daarvan gebruik maken om de in 1914 mislukte doorstoot naar Calais te herhalen. Intusschen — op dit oogenblik kan hoogstens worden aangenomen, dat het ten ongunste der Duitschers verbroken strategisch evenwicht eenigermate verbeterd; van een o v e r w i c h t is echter voorloopig nog geen sprake, zoolang door de geallieerden aan de Duitschers de rol van verdedigers blijft opgedrongen.

Op den derden Engelschen aanval ter weerszijden van de Scarpe op 28 April j.l. is den 30sten April weer een Fransch offensief gevolgd.

Doch ook hier gaat het „diminuendo”. Het was een plaatselijke

aanval, die in een telegram van het Wolff-bureau d.d. 1 Mei aldus werd beschreven:

„Op 30 April mislukte een nieuwe groote aanval in Champagne, die door het zwaarste geschutvuur was voorbereid. Inleidende aanvallen tegen den Mont Haut en den wigvormigen berg werden alle bloedig afgeslagen.”

Wat is hier de kwestie? Ten Z. van de linie Beine—Moronvillers strekt zich een dichtbegroeide heuvelreeks uit. Daartoe behooren de Mont Haut, de z.g. Wigvormige berg, de Mont Cornillet en het massief (d. w. z. bosch) van Moronvillers. In deze streek ligt halfweg Beine—Moronvillers het dorp Nauroy en ten Z. van Moronvillers het dorp Prosnes, ook deze dorpen brandpunten van den hier gevoerden strijd. Het aanvalsfront was dus ongeveer 5 K.M. breed, zoodat het wel wat overdreven is van een „nieuwen slag” in Champagne te spreken.

De geheele linie, zooals zij blijkens den datum op de schets op 21. 4. '17 (zie de verklaring) daarop werd aangegeven, bleef — tot den werkelijk-tweeden slag, die op den 5den Mei losbarste, echter alleen op het front ten N. van de „Chemin des Dames” — het tooneel van voortdurende plaatselijke gevechten. In de telegrammen tusschen 21 April en 4 Mei ontmoeten wij steeds weer de namen: Nanteuil la Fosse, Sancy (halfweg Nanteuil—Jouy), Ostel, Braye, Cerny, Hurtebise. Derhalve bleek daaruit dat de „Chemin des Dames” van Vauxaillon langs het fort Malmaison, Cerny en Craonne tot Corbeny meer en meer de scheidingsweg vormde tusschen Duitschers en Franschen. Al dien tijd heeft op dit front het artillerievuur, bij tijd en wijle aanzwellend tot roffelvuur, gedonderd, zonder dat het tot een werkelijk groote voortzetting van den slag, die 20 April eindigde, kwam. De zware verliezen, welke de Duitschers daarin hun tegenstanders op een front van 60 K.M. door hun hardnekkigen weerstand berokkenden en waarbij zij zelven een zeer groot aantal gevangenen verloren, hadden hun uitwerking niet gemist. Dit bleek ook uit de geruchten, welke begin Mei werden vernomen als zou Generaal Nivelle van het opperbevel zijn ontheven en door Generaal Petain, de succesvolle verdediger van Verdun, zijn vervangen.

Volgens andere geruchten zou Generaal Petain, aan wien als hoofd van den Generalen Staf een uitgebreide bevoegdheid wordt toegekend, het toezicht op Nivelle's handelingen moeten houden. Hoe dan ook, de indruk is gewekt alsof Nivelle, die in zijn eersten strategischen slag in tegenstelling met zijn voorganger Joffré te kwistig met het vooral in Frankrijk verre van onuitputtelijke soldatenmateriaal schijnt te hebben omgesprongen, eenigszins onder voogdij is gesteld. Die maatregel zal er niet toe bijdragen om de tot dusverre uitgebleven groote resultaten te bereiken.

De tweede aanval der Franschen op 5 Mei, hoewel op den 3den Mei alweer voorafgegaan door den vierden aanval der Engelschen ter weerszijden van de Scarpe, zal hier eerst worden besproken.

Den 5den Mei meldde Berlijn in het officiële avondbericht: „Op de hoogten ten N. van de Aisne is een nieuwe slag ontbrand.” Op 6 en 7

Mei kwam een stroom van berichten los, die in hun enorme uitgebreidheid heel wat deden verwachten.

Het gebeurde komt feitelijk hierop neer: (vergelijk de groote detailschets van het gevechtsterrein aan de Aisne en in Westelijk Champagne). Na een dagenlange voorbereiding van de artillerie, welke ten laatste steeg tot een alles overtreffend concentrisch granaatvuur, dat de voorste Duitsche linie volledig verwoestte, gingen de Franschen op den 5^{den} met ettelijke legerkorpsen tot den stormaanval over op den langgerekten heuvelrug, welke zich van Vauxaillon tot aan het dorpje Chevreux een KM. t. O. van Craonne ten N. van de Chemin des Dames uitstrekt en die vanaf het fort Malmaison aan de Noordzijde door het dal der Lette of Ailette wordt begrensd. Dit front is 35 KM. breed. Op de Zuidelijke helling en den afgeplatten kam van dien rug, golfde de strijd met wisselend succes heen en weer, aan beide zijden werden zware verliezen geleden en de uiterste krachtsinspanning zoowel in den aanval als in de verdediging ten toon gespreid. Gehuchten als Baseule, Mengeau, Noyère, de hofsteden Royère en Malval op den Westelijken vleugel, de Winterberg ten O. van Craonne en het plateau tusschen Cerny en Craonne — dit dorp hadden de Franschen reeds den 4^{den} Mei in een plaatselijken aanval genomen — waren brandpunten van fellen strijd. Ten slotte bleef de Zuidelijke helling van het plateau en de kop van den Winterberg in het bezit der Franschen en werden de verdedigers over den kam naar de Noordelijke helling teruggedreven. De kam zelve, onhoudbaar als hij was door het krachtige vuur, dat hem van weerszijden bestreek, kon door geen van beide partijen worden bezet en bleef dus „Niemandslân”, zooals de Engelschen dit in een dergelijk geval noemen. De terreinwinst der aanvallers kan dus worden bepaald door een lijn halfweg tusschen de „Chemin des Dames” en de Lette en bedraagt derhalve ongeveer één KM. In het Westen konden zij niet verder doordringen dan tot de linie fort Malmaison-Allemant-Noordrand Vauxaillon. Daaruit blijkt hoe gering hun succes bij den tweeden aanval is, vergeleken met de resultaten van den eersten slag.

Trots een ongehoord munitieverbruik en het inzetten van reusachtige strijdkrachten zijn de Franschen er niet in geslaagd het Duitsche front te doorbreken en is dus ook hun tweede offensief, afgezien van een onbeteekend tactisch succes, in strategisch opzicht mislukt.

Ten slotte de vierde slag aan de Scarpe op 3 Mei j.l. het vierde groote offensief der Engelschen binnen vier weken tijds, hetwelk al evenmin tot het beoogde resultaat, eene doorbreking van 's vijands linie, heeft gevoerd, al geven de Britten dan ook hoog op van de tactische voordeelen, welke zij daarin hebben behaald.

In het voorgaande zijn de slagen ten O. van Atrecht in het vak Lens—Quéant van 9—13 April, van 23 April en 28 April beschreven. Het officieele Engelsche avondbericht van 3 Mei luidde: „Wij drongen in een stuk der „Hindenburglinie” ten W. Quéant door; maakten vooruitgang in de buurt van Cheresij en bemachtigden Fresnoij met de ter

weerszijden daarvan gelegen stellingen over een frondbreedte van 3 KM." De Duitschers, die op denzelfden datum alleen berichtten: „aan het front bij Atrecht is een nieuwe poging tot doorbreking der Engelschen onder de zwaarste verliezen mislukt" — de gewone formule dus — erkenden op den 4^{den} Mei, dat de Engelschen de puinhoopen van Fresnoij waren binnengedrongen en dat een deel van hun loopgraven bij Bullecourt in handen van den vijand was gebleven. Tot dien vooruitgang en tot een groot aantal gevangenen bleef echter ook het succes der Britten beperkt, hetwelk zij met geweldige verliezen hebben betaald.

In dezen vierden slag, door de Duitschers ten onrechte een hernieuwde nederlaag van hun hardnekkig doorzettende vijanden genoemd, waren Fresnoy, Oppij, Cheresy en Bullecourt, alsmede de reeds tevoren door de Engelsche vermeersterde dorpjes Gavelle en Roeux de brandpunten van een worsteling, die zoo mogelijk de daaraan voorafgaande slagen in felheid overtrof.

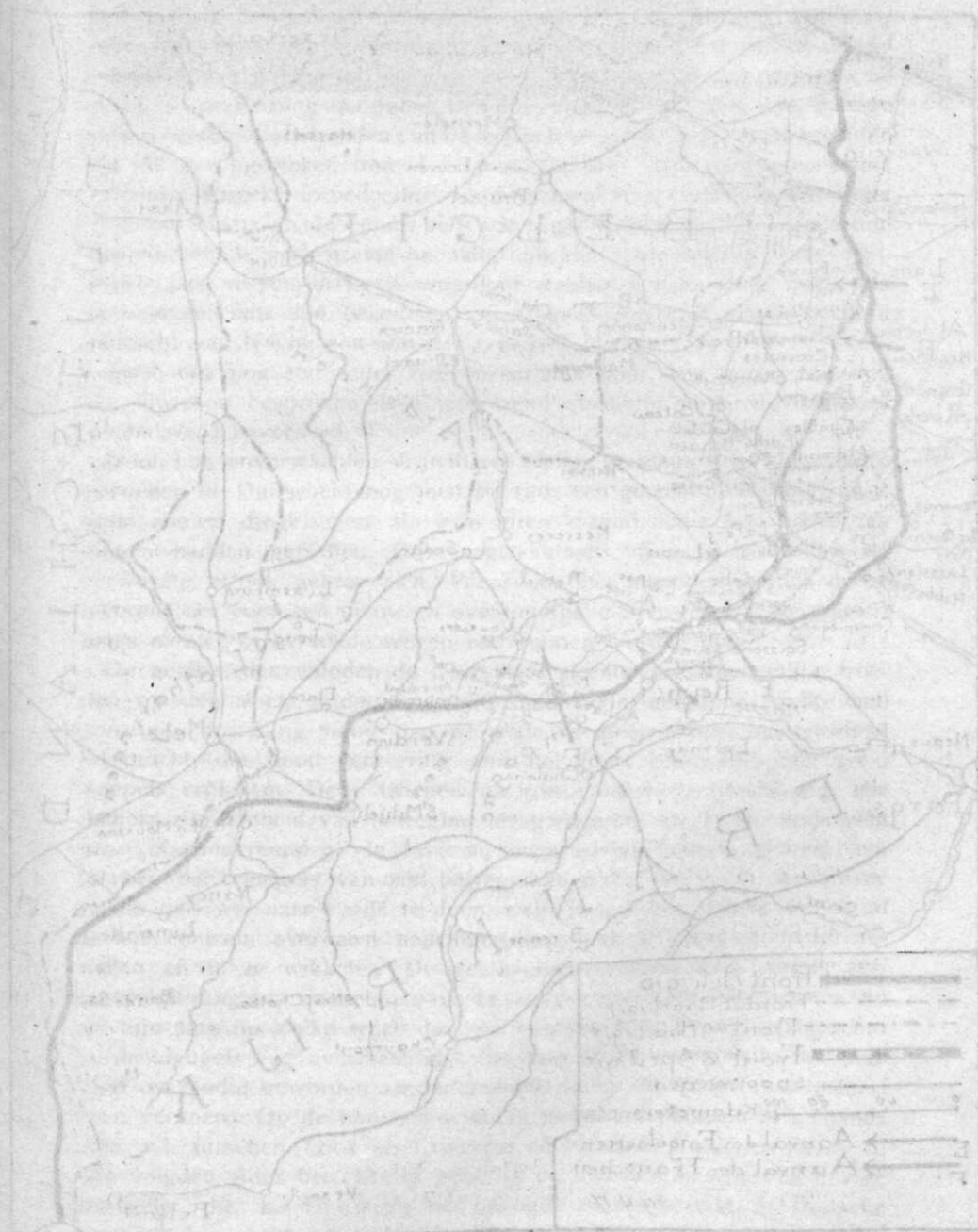
Hoe verwoed en hardnekkig daarin aan beide zijden is gevochten, blijkt wel uit de omstandigheid, dat een windmolen ten N.O. van Gavelle acht keer van bezitter wisselde alvorens definitief in handen der aanvallers te blijven. Hoe bloedig de verliezen der Britten waren blijkt uit hun uitlating, dat sommige steunpunten „letterlijk met machinegeweren verpest waren."

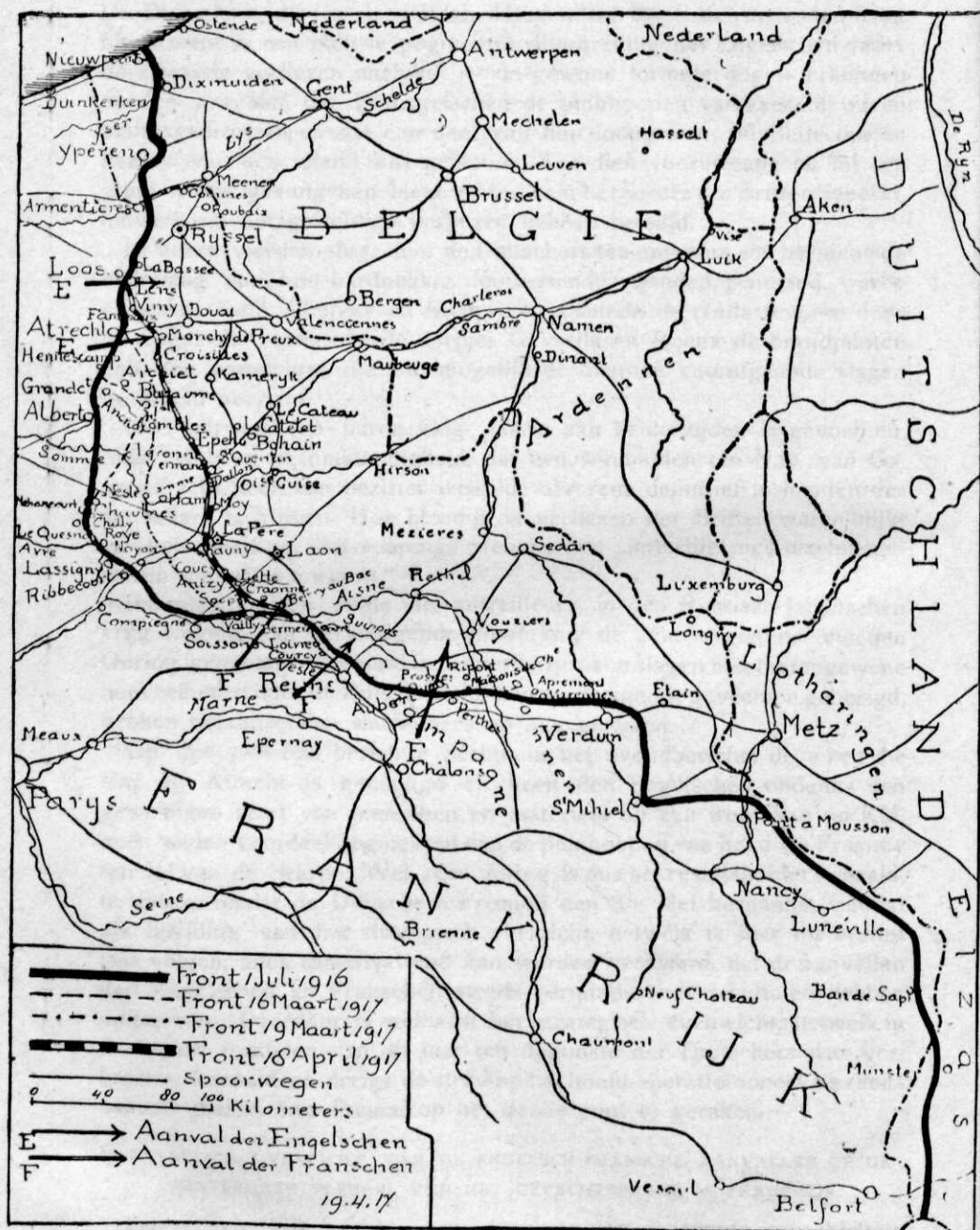
Inderdaad alleen reeds de mitrailleurs, in den Russisch-Japanschen krijg wegens hun vernietigende uitwerking de „duivelsgieters" van den Oorlog genoemd en vooral in de hier besproken slagen met buitengewone hoeveelheden door de Duitschers bij hun verdedigende gevechten gebezigd, hebben tienduizenden slachtoffers op hun geweten.

Op den 7^{den} Mei berichtte Berlijn in het avondbericht: de vierde slag bij Atrecht is geëindigd en heeft den Engelschen ondanks den geweldigen inzet van menschen en materieel op een front van 30 KM. geen ander voordeel opgeleverd dan de puinhoopen van het dorp Fresnoy ten N. van de Scarpe. Wel zeer gering is dus het resultaat hier behaald, te meer, omdat de Duitschers Fresnoij den 8^{en} Mei hernamen, zoodat als inleiding van het strategisch overzicht, hetwelk ik hier tot besluit laat volgen, alles samenvattend kan worden verklaard, dat de aanvallen der Engelschen en Franschen steeds verminderende resultaten hebben opgeleverd. Daardoor is welhaast het strategisch evenwicht, hetwelk in de eerste maanden van dit jaar ten ongunste der Duitschers was verbroken, hersteld en dreigt de strijd op het hoofd-operatietooneel als reeds zoovele malen, ook ditmaal op het doode punt te geraken.

STRATEGISCH OVERZICHT VAN DE ENGELSCH-FRANSCH AANVALLEN OP DEN WESTELIJKEN VLEUGEL VAN HET GEVECHTSFRONT IN FRANKRIJK.

Een enkele blik op de overzichtschets van de groote gevechtscijnschets op het Hoofdoperatietooneel geeft ons een denkbeeld van de strategische gedachte, welke ten grondslag kan liggen aan de gezamenlijke aanvallen der Engelschen en Franschen op de Westelijke helft van dat

front. Onder aanteekening, dat het actieve deel dier linie sinds het tijdstip, waarop ik deze schets teekende (19 4. '17) nog eenige nauw merkbare veranderingen in het voordeel der geallieerden heeft ondergaan — o.a. is Craonne den 4^{den} Mei j.l. genomen — zij verwezen naar de plaats en de richting der pijlen. Deze wijzen op de aanvallen juist op die vakken, welke als uiteinden van de frontmuren, welke nog ter weerszijden van het teruggeweken front Lens—St. Quentin—Atrecht bleven staan.

Daaruit spreekt de bedoeling om de draaipunten, van het in de tweede helft van Maart en de eerste helft van April nog bewegelijk front (zie de stippellijnen) te verbrijzelen en aldus ook de vaste aangrenzende frontvakken tot wijken brengen, waardoor meerdere uitbreiding, doch dan gedwongen, aan den bekenden vrijwilligen aftocht der Duitschers uit de bocht van Noyon zou worden gegeven.

Doch ook nog een ander streven zat hier voor, een poging die met het hiervoor besproken doel uitnemend strookte, omdat dit daardoor tevens werd bevorderd.

Door hun onverwachten, vrijwilligen aftocht tusschen Atrecht en Vailly ontweken de Duitschers nog juist bij tijds een geweldig offensief, waarvoor zoowel Engelschen als Franschen maandenlang hun voorbereidingen hadden getroffen. De terugtrekkende vijand liet een breede verwoeste strook achter zich. Weer zou het maanden moeten duren alvorens het voor een nieuw en overweldigend offensief noodige geschat langs nieuwe of herstelde wegen zou kunnen worden opgevoerd.

De geallieerden volgden de Duitschers slechts met bewegelijke troepen op den voet, totdat zij stand hielden in een linie, welke hun gunstiger opstelling bood dan de oude, hetgeen tevens het voordeel meebracht, dat door verkorting van het front een aanzienlijk getal troepen vrijkwam. Deze troepen nu zou von Hindenburg, die immers zijn vrijheid van beweging terugwenschte om in het open veld den „Manoeuvreslag” te leveren, ongetwijfeld hebben gebruikt om op een der vleugels van zijn bewegelijke front, hetzij een stoot naar Calais dan wel naar Parijs te doen, wellicht ook om, mocht de vijand in het centrum overhaast nadringen, hem van de vleugels uit te omvatten en in te wikkelen. De geallieerden hebben dien valstrik vermoedelijk voorzien en lieten von Hindenburg overigens geen tijd om zijn plan op welke wijze dan ook te volvoeren. Terwijl hun geschat op de vleugels nog overmachtig in stelling stond, werd de in het Centrum overbodig geworden zware artillerie langs de transversalen daarheen vervoerd. Op de bovendien meest kwetsbare plaatsen in 's vijands linie, n.l. tusschen Loos en Croisilles en tusschen Vailly en Berry au Bac volgden aldus betrekkelijk spoedig de hiervoor beschreven hevige aanvallen, die, hadden zij het beoogde succes bereikt, de Deutsche linie in drie stukken zouden hebben gebroken of den vijand althans zou hebben genoodzaakt tot de lijn Douai—Kamerijk eenerzijds, Laon—Rethel anders en vervolgens op de linie Rijssel—Valenciennes—Hirson—Mézieres—Verdun terug te gaan. Men bedenke hierbij, dat deze

plaatsnamen en lijnen slechts worden aangegeven om de gedachten te bepalen. Ik bespreek hier slechts mogelijkheden die zich hadden kunnen voordoen, indien het Engelsch-Fransche offensief inderdaad in strategischen zin succes had gehad. Dit nu is, naar de toestand zich op heden 10 Mei, den datum, waarop ik mijn laatste overzicht in dit tijdschrift sluit, laat aanzien, geenszins het geval. Uit het voorgaande is genoegzaam gebleken, dat slechts resultaten van plaatselijke dus tactische beteekenis zijn bereikt.

Het z.g. bewegelijke front is inmiddels vast geworden, minstens even vast als de aangrenzende linies. De overmacht die de geallieerden aanvankelijk op de overgangsvakken bij Atrecht en Vailly bezaten heeft uitgewerkt. Wat wij ten O. van Atrecht, ten N. van de Aisne in de laatste vier weken hebben zien gebeuren was slechts de uitwerking van twee door een grooten afstand gescheiden partieele aanvallen, die het echter niet tot gelijktijdige samenwerking konden brengen.

Dit blijkt uit de data: 9—13 April, 23, 28 April en 3 Mei wat de Engelsche; 16—21 April, 30 April en 5 Mei wat de Fransche aanvallen betreft. Op dit beperkte front bleek een gezamenlijk offensief niet mogelijk, om van de welbekende „gezamenlijke actie op alle fronten, niet eens te spreken. Daarvan was in dezen tijd zelfs geen kwestie. Nooit is het rustiger geweest in Rusland, Roemenië, Macedonië en Italië, dan in de achter ons liggende maanden. De Duitschers hebben het waarschijnlijk juist aan deze omstandigheid te danken, dat de toestand in Frankrijk, die in de tweede helft van April voor hen zoo bedenkelijk was, nu weder aanmerkelijk is verbeterd. Niet alleen konden zij, de niet bedreigde fronten ontblootend, hun troepen op het Hoofdoperatietoneel zoodanig versterken, dat zij 's vijands overmacht tenslotte geheel in bedwang hielden, doch doordat de Franschen en Engelschen niet gelijktijdig aanvielen, konden zij naar behoefte hun reserves uit Frankrijk van de Aisne naar Atrecht en omgekeerd verplaatsen. Het dichte spoorwegnet in Noord-Frankrijk maakte dit zeer gemakkelijk, de afstand was betrekkelijk klein. Voor een legerleiding, die een zoodanig troepenvervoer in vroegere stadia van den oorlog zoo vaak van Oost naar West had geleid, was dit niet moeilijk. Aldus is nu tegen het midden van Mei, een toestand van strategisch evenwicht ontstaan, die het onmogelijk maakt te voorzien, wanneer de oorlog zal eindigen. Op de vraag hoe hij zal eindigen, blijf ik antwoorden als een „partie remise” althans in militairen zin; op de vraag, waardoor hij zal eindigen, antwoord ik evenals aan het eind van mijn vorig overzicht: door den invloed der arbeidersklasse en der revolutionairen, welke de regeeringen der Entente, nu de operatiën opnieuw zijn vastgelopen, zullen dwingen op redelijke voorwaarden met de Centralen tot een vredesvergelijk te komen. En hiermede neem ik bij het einde van het voorjaarsoffensief 1917 voor goed afscheid.